

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Brně rozhodl v senátu složeném z předsedy Mgr. Milana Procházky a soudců Mgr. Jana Čížka a Mgr. Karla Černína, Ph.D. ve věci

žalobkyně: **Seyfor, a. s.**, IČO: 01572377
sídlem Drobného 555/49, Brno

proti

žalovanému: **Úřad pro ochranu hospodářské soutěže**
sídlem třída Kpt. Jaroše 7, Brno

za účasti: **Česká republika – Ministerstvo dopravy**
sídlem nábreží Ludvíka Svobody 1222/12, Praha 1

o žalobě proti rozhodnutí předsedy žalovaného ze dne 6. 2. 2020, č. j. ÚOHS-04205/2020/322/PJe,

takto:

- I. Rozhodnutí předsedy žalovaného ze dne 6. 2. 2020, č. j. ÚOHS-04205/2020/322/PJe, se ruší a věc se vrací žalovanému k dalšímu řízení.
- II. Žalovaný je povinen ve lhůtě 30 dnů od právní moci rozsudku zaplatit žalobkyni na náhradě nákladů řízení částku 8 000 Kč.
- III. Osoba zúčastněná na řízení nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

Vymezení věci

1. V projednávané věci jde o posouzení, zda zadavatel (Česká republika – Ministerstvo dopravy) v otevřeném zadávacím řízení na zadání veřejné zakázky „*Personální informační systém resortu Ministerstva dopravy*“ (zveřejněné pod evidenčním číslem Z2019-023222 dne 12. 7. 2019 ve Věstníku veřejných zakázek) stanovil zadávací podmínky v souladu se zákonem.
2. V námitkách proti zadávací dokumentaci žalobkyně označila jako zjevně diskriminační požadavek zadavatele, aby v rámci dodávky personálního informačního systému získal licence opravňující jej k neomezenému užívání a kompletní zdrojové kódy těch částí autorského díla, které jsou počítačovým programem (čl. 9.5 smlouvy). Za excesivní považovala rovněž podmínku týkající se proprietárního software, u kterého nelze z objektivních důvodů po dodavateli požadovat, aby zadavateli požadovaná oprávnění poskytl. Podle této sporné podmínky by předmětný proprietární software musely nabízet na relevantním trhu alespoň 3 na sobě nezávislé a vzájemně nepropojené subjekty oprávněné takovýto software upravovat (viz čl. 9. 7. 1 smlouvy). Rozhodnutím ze dne 17. 9. 2019 zadavatel námitky žalobkyně odmítl, neboť je neshledal důvodnými.
3. Žalobkyně proto podala k žalovanému návrh na přezkoumání úkonů zadavatele a domáhala se zrušení zadávacího řízení. Rozhodnutím ze dne 11. 11. 2019 č. j. ÚOHS-S0361/2019/VZ-30614/2019/532/LOh, žalovaný návrh žalobkyně zamítl. Konstatoval, že zadavatel nastavil takové zadávací podmínky, které mu umožní zadání následné veřejné zakázky v rámci otevřené soutěže. Bylo proto nezbytné, aby disponoval oprávněním k výkonu majetkových autorských práv k předmětnému programu. Uzavřel, že zadávací podmínky byly formulovány v souladu se zákonem a nebyly diskriminační, proto neshledal důvody pro uložení nápravného opatření.
4. Rozklad žalobkyně předseda žalovaného napadeným rozhodnutím zamítl a potvrdil rozhodnutí správního orgánu I. stupně.

Obsah žaloby

5. Žalobkyně v podané žalobě uvedla, že zadávací podmínky odporují zákonu. Požadavek na poskytnutí zdrojových kódů, resp. podmínku týkající se proprietárního software považuje za zjevně diskriminační.
6. Již ve správním řízení zdůrazňovala, že po ní nelze spravedlivě požadovat, aby poskytla zdrojové kódy ke svému komerčnímu produktu, který vyvíjí a zdokonaluje již téměř 30 let a který je jejím hlavním obchodním artiklem. Software VEMA naplňuje definici proprietárního software a jeho zdrojové kódy mají povahu obchodního tajemství dle § 504 zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku. S ohledem na složitost poptávaného informačního systému by ani při poskytnutí zdrojových kódů nebylo možné předpokládat, že by jiný subjekt dokázal navázat na práci žalobkyně na stejné odborné úrovni. Poskytnutí zdrojových kódů by tak mělo negativní vliv na obchodní činnost žalobkyně, aniž by zadavatel získal předpokládaný benefit. To ostatně přiznal i žalovaný v bodě 49 napadeného rozhodnutí.
7. Poptáván je velmi složitý a komplexní systém. Pokud by se jiný dodavatel měl seznamovat se zdrojovými kódy, nebyl by v řádu měsíců či týdnů schopen natolik proniknout do jeho

systematiky, aby jej mohl upravovat. Personální systém je silně legislativně závislý. Ke změnám dochází mnohokrát ročně a je nutné je zpracovat rychle. To nedává žádný prostor ke studiu zdrojových kódů a jejich souvislostí.

8. Poskytnutí zdrojových kódů by znamenalo výrazné navýšení nabídkové ceny poptávaného plnění (řádově miliony korun). V konečném důsledku by zvýšilo cenu zakázky do takové míry, že by vůbec nebylo možné hovořit o hospodárnosti a efektivitě vynakládání veřejných prostředků.
9. Dané úvahy přitom platí i pro informační systémy jiných dodavatelů působících na trhu (např. Microsoft, SAP a jejich tuzemští partneři, případně tuzemští výrobci GORDIC, Elanor, KS Program, AutoCont CZ, Asseco nebo I.CZ). Není tedy pravdou, že by žalobkyně nevymezila okruh srovnávaných systémů, jak tvrdí předseda žalovaného. I tyto další systémy jsou natolik složité, že i při předání doprovodné dokumentace je pro konkurenční dodavatele komplikované konzistentně navázat na jiný systém bez účasti jejich původců.
10. K možnosti nabídnout proprietární software s podmínkou, že na relevantním trhu existují alespoň tři na sobě nezávislé a vzájemně nepropojené subjekty oprávněné jej upravovat žalobkyně uvedla, že její proprietární software nejsou oprávněni upravovat ani její obchodní partneři. Důvodem je nejen ochrana obchodních zájmů, ale i složitost daného software. Touto zásadní skutečností se žalovaný nezabýval, neověřil ji šetřením na relevantním trhu, případně ustanovením znalce. Je přitom evidentní, že k posouzení těchto otázek neměl žalovaný odborné znalosti.
11. Existence partnerů vybraného dodavatele nijak nezaručuje, že se tyto subjekty v budoucnu budou účastnit navazujících zadávacích řízení. Představa, že se tyto dodavatelé budou zajímat o podání nabídek do navazujících řízení, v nichž budou konkurovat samotnému výrobcí proprietárního software, případně sobě navzájem, je iluzorní. Partneři výrobce jsou loajální především jemu samotnému a nejsou motivováni snahou rozbít existující kontrakty. V praxi se výrobci účastní veřejných zakázek napřímo nebo prostřednictvím jednoho partnera. Ostatně případná dohoda s jinými osobami by mohla být zakázanou dohodou dle zákona č. 143/2001 Sb., o ochraně hospodářské soutěže, ve znění pozdějších předpisů a mohla by vést k vyloučení uchazeče. Tyto praktiky bylo možné zjistit provedením šetření, které žalobkyně navrhovala. Důkazem toho je ostatně i stávající veřejná zakázka. Vybraný dodavatel sice tvrdil, že jeho počítačový systém nabízí více subjektů, ovšem nabídku podal sám. Závěr žalovaného, že uvedená podmínka odstraňuje možnost dodat proprietární software, nad nímž původní dodavatel vykonává výlučné panství, neodpovídá realitě. Navíc tyto teoretické úvahy byly učiněny tzv. od stolu, aniž by byly zohledněny praktiky na relevantním trhu.
12. V důsledku nezákonného nastavení zadávacích podmínek obdržel zadavatel pouze jednu nabídku. V zadávacím řízení tedy neproběhla řádná soutěž o zakázku. Totéž bude platit pro navazující zadávací řízení. Lze očekávat, že i v budoucnu bude nabídky opakovaně podávat pouze vybraný dodavatel, který má jako jediný dostatečné *know-how* k úpravě svého software. Navíc původní dodavatel byl původcem původního informačního systému. Je proto nemyslitelné, že by se jeho obchodní partneři účastnili soutěže s konkurenční nabídkou proti němu. Pokud by to jejich vzájemné dohody umožňovaly, jistě by tyto společnosti již podaly nabídku do veřejné zakázky. Šetřením mohl žalovaný zjistit, že k tomu ani v obdobných případech nedošlo, neboť výrobce informačního systému si se

svými obchodními partnery nekonkuruje. Podmínka stanovená v zadávací dokumentaci, aby proprietární systém nabízely alespoň tři nezávislé subjekty, tedy nijak nezaručuje, že se navazující veřejné zakázky zúčastní více dodavatelů.

13. Ve veřejné zakázce byla podána pouze jedna nabídka, což potvrzuje, že zadávací podmínky vedly k omezení hospodářské soutěže. Žalovaný v napadeném rozhodnutí existenci jediné nabídky bagatelizuje. Tím se ovšem odchyluje od své dosavadní praxe, která na počet nabídek v zadávacím řízení klade zásadní důraz. Podání jediné nabídky je považováno za jednu z hlavních indicií svědčících o omezení volné soutěže prostřednictvím nezákonně stanovených zadávacích podmínek. Bez dostatečného odlišení projednávaného případu tak žalovaný rozhodl v rozporu s dosavadní rozhodovací praxí. Tím došlo k porušení zásady legitimního očekávání.
14. Žalobkyně nezpochybňuje právo zadavatele nastavit zadávací podmínky tak, aby v budoucnu zabránil *vendor lock-in* efektu. Sporný je však způsob, jakým zadavatel v zadávacím řízení postupoval. Stav uzamčení lze vyloučit různými způsoby. Zadavatel měl povinnost zvolit způsob souladný se zákonem o zadávání veřejných zakázek a přihlédnout k situaci na relevantním trhu. Mohly být např. stanoveny povinnosti vybraného dodavatele spolupracovat s dalším subjektem při nutnosti zásahu do informačního systému, případně při ukončení smlouvy nebo při přechodu na nový systém. Způsob využitý zadavatelem je nepřiměřeně excesivní a likvidační. Neumožňuje totiž účast drtivé většiny dodavatelů požadovaného plnění na relevantním trhu. Mimo vyloučení soutěže tak je dalším důsledkem výrazné prodražení zadávacího řízení. Nesprávné jsou závěry žalovaného, že dodavatelé software se musí přizpůsobit požadavkům zadavatelů a začít nabízet software společně se zdrojovými kódy. Po dodavatelích nelze spravedlivě požadovat, aby poskytli svoje *know-how* a obchodní tajemství zadavatelům. Důsledkem takového postupu by bylo uzavření trhu.
15. Zamezení stavu *vendor lock-in* je v napadeném rozhodnutí nadřazeno zásadám zákona o zadávání veřejných zakázek. Žalovaný akceptuje, že pokud zadavatel ví, jaký systém požaduje, nemusí umožnit rovnou hospodářskou soutěž. Zadávací podmínky v určitých případech mohou omezit soutěž, je-li to odůvodněno výzkumnými nebo výrobními účely. To však neplatí v případě veřejné zakázky, v níž je požadováno předložení údajů majících povahu obchodního tajemství. Tyto skutečnosti žalovaný v napadeném rozhodnutí dostatečně nezohlednil. Nevycházel ze spolehlivě zjištěného skutkového stavu věci, neboť neprovedl šetření, ani nezadal zpracování znaleckého posudku, přestože nedisponuje odbornými znalostmi v oboru. Nedostatečnost postupu žalovaného je o to závažnější, že neexistují jiná rozhodnutí žalovaného, která by se problematice legitimacy požadavku zadavatele na poskytnutí zdrojových kódů detailně věnovala. Lze tak předpokládat, že v praxi budou zadavatelé při zadávání obdobných zakázek kopírovat postup nynějšího zadavatele. To povede k významnému omezení soutěžního prostředí na relevantním trhu.
16. Žalobkyně proto navrhl, aby soud napadené rozhodnutí předsedy žalovaného zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

Vyjádření žalovaného

17. Žalovaný ve vyjádření k žalobě setrval na závěrech napadeného rozhodnutí. K namítané složitosti poptávaného informačního systému uvedl, že žalobkyně sice připustila potřebu zadavatele vyhnout se stavu exkluzivity, ovšem fakticky tvrdí, že toho dosáhnout nelze.

Přestože je poptávaný informační systém složitý a komplikovaný, nemůže žalovaný přijmout tezi, že jej žádný jiný subjekt nebude schopen za žádných okolností pochopit a upravovat. Uzavřené systémy bez možnosti získání licence jsou v prostředí IT zakázek nežádoucí, jelikož navozují stav exkluzivity. Žalobkyně uvedla seznam dodavatelů složitých informačních systémů, které nejsou třetí osoby schopny upravovat. Povinností žalovaného však v řízení o návrhu není zjišťovat, jaký software tyto společnosti nabízejí.

18. Současná praxe dovodila, že již při zadávání prvotní zakázky je nutno dosáhnout stavu, který neuzamkne zadavatele ve spolupráci s jediným dodavatelem, je-li zde předpoklad navazujících zakázek. Pokud má zadávání veřejných zakázek fungovat na spravedlivých principech zdravé hospodářské soutěže, je nutné, aby dodavatelé poskytovali produkty v alternativách přístupných k vývoji i ostatním dodavatelům. Zadavatelem stanovený požadavek na předání zdrojových kódů je základním předpokladem k zamezení stavu exkluzivity. Pokud žalobkyně nechce zdrojové kódy poskytnout, není to z důvodu nezákonnosti zadávacích podmínek, nýbrž nastavením jejích firemních politik. Je pouze na dodavatelích, zda mají zájem vstoupit do takto nastaveného smluvního vztahu. Žalovaný proto požadavek na poskytnutí veškerých autorských práv k software a komentovaných zdrojových kódů neshledal nezákonný ani diskriminační.
19. I přes nespornou složitost systému pochybuje žalovaný o absolutní nemožnosti plnohodnotného pochopení a úprav software jiným dodavatelem. To by znamenalo nemožnost jakékoliv existence *open source* systémů. Žalobkyně nepopsala konkrétní důvody, pro které by její systém měl být natolik složitý, že jej nelze upravovat nikým jiným. Bez znalosti konkrétních argumentů žalovaný uzavřel, že nelze tvrdit, zda získání zdrojových kódů umožní uskutečnění následných úprav vybraným dodavatelem navazující zakázky. Pokud by žalobkyní navržený systém skutečně nebylo možné upravovat nikým jiným, nabízela by systém pro veřejného zadavatele nevhodný, vedoucí ke stavu exkluzivity.
20. K namítanému zvýšení nákladů žalovaný poznamenal, že snaha zabránit vzniku stavu exkluzivity nemusí znamenat porušení zásady efektivity a hospodárnosti vynakládání veřejných prostředků. Poskytnutím zdrojových kódů získá zadavatel možnost poptávat úpravy systému od širšího okruhu dodavatelů, což povede k tlaku na snížení ceny. Ve stavu exkluzivity hrozí vyšší cena navazujících služeb, případně náklady vyplývající z potřeby vymanit se ze závislosti pořízením nového systému. Zadavatel výslovně deklaroval, že předpokládá potřebu zadávání navazujících zakázek, proto je zřejmé, že náklady na zakoupení neomezené licence nebyly vynakládány v rozporu s principem hospodárnosti.
21. Možnost jiného způsobu řešení stavu *vendor lock-in* pomocí tzv. exitových mechanismů žalovaný neshledal vhodnou. V tomto případě totiž stav závislosti vznikne na dobu určitou. Zadavatel se do stavu exkluzivity dostane, nicméně má z něj přislíben výstup. Nemá však jistotu, že vybraný dodavatel bude v okamžiku skončení smlouvy stále existovat, případně jaká bude navzdory smluvnímu ujednání jeho ochota a rychlost pomoci s přechodem na systém konkurenčního dodavatele. Navíc zadavatel při využití této možnosti nemá možnost zásahů do systému při změně legislativy nebo při jiné potřebě rychlé změny. Smluvní zakotvení exitové strategie by mělo být součástí každé smlouvy na daný předmět plnění; žalobkyní navrhovaná strategie však stav uzamčení neřeší.
22. Co se týče argumentace o dodání proprietárního software za podmínky, že jej dodávají na území České republiky alespoň 3 na sobě nezávislí dodavatelé, žalovaný konstatoval, že se jedná o podmínku, jíž se zadavatel snažil otevřít hospodářskou soutěž pro navazující

veřejnou zakázku. Požadavek je nutno vnímat v souvislosti s ostatními zadávacími podmínkami, neboť se jedná o vzájemné alternativy. Pokud by dodavatel nepřistoupil na hlavní podmínku a neposkytl zadavateli neomezenou licenci a zdrojové kódy, je mu dána možnost dodat do určité míry uzavřený software. K vyloučení stavu exkluzivity však zadavatel požaduje splnit požadavek určitého počtu dodavatelů oprávněných soutěžit o navazující zakázku. Přestože mohou vyvstat obavy, zda se takoví dodavatelé navazujících zakázek zúčastní, či zda budou v době zadání navazující zakázky existovat, jedná se o oprávněnou podmínku snažící se zabránit stavu exkluzivity. Tím spíše, jde-li o alternativní možnost splnění zadávacích podmínek. Otázku efektivity dané podmínky nelze v současnosti jednoznačně posoudit.

23. Žalovaný je přesvědčen, že přestože byla podána jen jedna nabídka, napadené rozhodnutí je souladné s jeho dosavadní rozhodovací praxí. Podání jediné nabídky je indicií, která může nasvědčovat nezákonnému omezení hospodářské soutěže. Bez dalšího zjištění však nemá žádnou relevanci. I na základě této indicie žalovaný provedl řádné prošetření celého případu a shledal, že k omezení hospodářské soutěže nedošlo.
24. V daném případě si zadavatel správně uvědomil riziko vytvoření nežádoucího stavu exkluzivity, proto vznesl požadavek na předání neomezené licence k dodanému software společně s předáním zdrojových kódů, resp. připustil alternativní možnost dodání proprietárního software bez zdrojových kódů, případně poskytnutí licence k *open source* systému. Právě z důvodu budoucích potřeb zadavatele a s přihlédnutím k zásadě rovné hospodářské soutěže a zásadě hospodárnosti a efektivity je žalovaný přesvědčen, že zadavatelem nastavené zadávací podmínky nejsou protizákonné ani diskriminační.
25. Navrhl proto, aby soud žalobu zamítl.

Vyjádření osoby zúčastněné na řízení

26. Zadavatel (osoba zúčastněná na řízení) ve vyjádření k žalobě uvedl, že poptávaný personální informační systém bude zásadním nástrojem pro zajištění činností spojených s automatizovaným zpracováním dat týkajících se personalistiky, systemizace a zpracování platů, který vyhovuje požadavkům právních předpisů. Doplnil, že podle usnesení vlády č. 86 z 27. 1. 2020 byl povinen informovat vládu o záměru učinit výdaj v oblasti informačních technologiích přesahujících 6 mil. Kč a předložit věc útvaru hlavního architekta eGovernmentu. K záměru bylo dne 28. 4. 2020 vydáno souhlasné stanovisko a smlouva na veřejnou zakázku byla uzavřena 2. 6. 2020.

Předchozí rozhodnutí soudu

27. K projednání věci nařídil soud ústní jednání, které se konalo ve dnech 27. 1. a 28. 2. 2022. Soud posoudil věc na základě skutkových okolností vycházejících z obsahu správního spisu doplněných dokazováním, zejména o výsledky šetření trhu, které sám provedl. Soud se obrátil s dotazem na potencionální dodavatele ohledně jejich schopnosti účastnit se zadávacího řízení a možnosti úprav proprietárního software nezávislými obchodními partnery. S dotazem se soud konkrétně obrátil na společnosti Microsoft s. r. o., SAP ČR, spol. s r. o., GORDIC spol. s r. o., Elanor a. s., KS-Program, spol. s r. o., AutoCont a. s., Asseco Central Europe, a. s., Asseco Solutions, a. s. a ICZ a. s.
28. Soud dospěl k závěru, že podmínky stanovené v zadávací dokumentaci, konkrétně požadavek na poskytnutí neomezené a nevýhradní licence k užívání software vč. požadavku

na poskytnutí zdrojových kódů těch částí autorského díla, které jsou počítačovým programem, nebo alternativní požadavek na poskytnutí proprietárního software za současného splnění dalších podmínek, mohou představovat porušení § 6 odst. 1 a 2, resp. § 36 odst. 1 zákona č. 134/2016 Sb., o zadávání veřejných zakázek, ve znění zákona č. 287/2018 Sb. (dále jen „zákon o zadávání veřejných zakázek“). Soud proto hodnotil, zda zadavatelem nastavené podmínky nejsou bezdůvodně příliš omezující, že by vylučovaly účast drtivé většiny subjektů působících na trhu. Na základě vlastního šetření trhu ale soud shledal, že k porušení zákona nedošlo. Pochybení žalovaného spočívající v neprovedení šetření trhu nemělo vliv na zákonnost rozhodnutí. Soud proto neshledal žalobu důvodnou a rozsudkem ze dne 28. 2. 2022, č. j. 30 Af 23/2020-144 (dále jen „předchozí rozsudek“), ji zamítl.

29. Proti předchozímu rozsudku podala žalobkyně kasační stížnost. Nejvyšší správní soud ji shledal důvodnou a rozsudkem ze dne 18. 10. 2023, č. j. 2 As 87/2022-71, zrušil předchozí rozsudek a věc vrátil soudu k dalšímu řízení. Nejvyšší správní soud se ztotožnil s námitkou, podle níž závěr soudu o tom, že podmínky nastavené zadavatelem byly splnitelné minimálně pro 3 až 4 dodavatele oslovené soudem, nemá oporu v provedeném dokazování a je *přínejmenším předčasný*. Na základě šetření trhu provedeného soudem nelze učinit jednoznačný závěr o tom, nakolik byla hospodářská soutěž omezena. Soud tak podle Nejvyššího správního soudu založil své závěry na zjištěních, která nemají oporu v provedeném dokazování, což představuje vadu řízení před soudem.
30. Dále však Nejvyšší správní soud (bod 23) dodal, že zadavatel *„je povinen dodržovat zásadu zákazu diskriminace (§ 6 zákona o veřejných zakázkách), povinnost stanovit zadávací podmínky přiměřeně druhu, rozsahu a složitosti předmětu plnění veřejné zakázky (§ 63 odst. 1 zákona o veřejných zakázkách) a nedůvodně neomezovat hospodářskou soutěž, resp. nesmí volbou požadavků uzavřít trh, nejsou-li pro to z objektivních důvodů (mimořádné) podmínky (srov. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 5. 6. 2008, č. j. 1 Afs 20/2008-52, či ze dne 24. 3. 2020, č. j. 9 As 269/2018-55). I když zadávací podmínky obecně sledují legitimní cíl (zabránit vendor lock-in efektu), v případě, že by vedly k vyloučení hospodářské soutěže nebo výraznému omezení tržního prostředí, je nutné velmi pečlivě vážit, zda neexistují jiné mírnější prostředky, jimiž by bylo možné bránit dopadům vendor lock-in efektu a soutěž zajistit (např. stěžovatelkou zmiňovaný přenos dat do nového systému) a zda zvolené omezení skutečně povede k požadovanému výsledku, zajištění hospodářské soutěže v budoucnu. Přitom je třeba vycházet zejména z konkrétního cíle, jehož hodlá zadavatel dosáhnout. Ten by měl vysvětlit, co chce do budoucna zajistit a proč potřebuje systém upravovat.“*
31. Nejvyšší správní soud tak uložil soudu věc znovu posoudit s tím, že setrvá-li soud na závěru, že šetření trhu mělo být ve správním řízení provedeno, implikuje to, že skutkový stav vyžadoval zásadní doplnění, což je důvodem pro zrušení napadeného rozhodnutí. V této souvislosti Nejvyšší správní soud připomenul (viz body 25 a 26), že *„úlohou správního soudu není nahrazovat činnost správního orgánu a jeho nedostatečná skutková zjištění.“* A dále, že *„posláním správních soudů je ověřovat, zda žalovaný vykonává dohled nad dodržováním pravidel pro zadávání veřejných zakázek v souladu se zákonem (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 18. 1. 2018, č. j. 10 As 219/2016-51). Ani skutečnost, že po zrušení napadeného rozhodnutí by bylo řízení zastaveno podle § 257 písm. j) zákona o zadávání veřejných zakázek, není sama o sobě důvodem, aby správní soud nahrazoval činnost správního orgánu a podstatně doplňoval chybějící skutková zjištění, která měl učinit žalovaný.“*

Vyjádření účastníků po zrušení předchozího rozsudku

32. Po zrušení předchozího rozsudku dal soud účastníkům i zadavateli možnost znovu se k věci vyjádřit.
33. Žalovaný navrhl zamítnutí žaloby. Odkázal na svá dřívější vyjádření, v nichž zdůrazňoval, že zakázaný je pouze takový postup zadavatele, kterým jsou a) kladeny překážky hospodářské soutěži b) bez dobrého, objektivně ospravedlnitelného důvodu. Obě podmínky musí být splněny kumulativně, aby šlo o nezákonnost. V tomto případě však nebyla naplněna druhá podmínka, neboť zadávací podmínky byly stanoveny na základě ospravedlnitelných důvodů. S touto argumentací se žádný ze soudů dosud nevypořádal. Soudy dovodily, že i pokud jsou zadávací podmínky omezující hospodářskou soutěž vedeny snahou vyhnout se stavu uzamčení, mohou znamenat porušení zákona, pokud vylučují účast většiny potencionálních uchazečů a sledovaného cíle lze dosáhnout mírnějším způsobem. Z § 36 odst. 1 zákona o zadávání veřejných zakázek plyne kumulativně formulované hypotéza, od níž se soud nemůže ani zákonem odchýlit. Alternativní výklad nelze dovodit ani za použití § 6 zákona o zadávání veřejných zakázek, neboť jde o ustanovení, které je obecné vůči speciálnímu § 36 odst. 1 zákona o zadávání veřejných zakázek. Rozhodujícím měřítkem je pouze důvodnost zadávacích podmínek. Pokud by zadávací podmínka mohla být shledána nezákonnou, i když je založena na spravedlivém důvodu, hrozilo by, že by zadavatel nemohl poptat to, co potřebuje. V této souvislosti odkázal žalovaný na rozsudek soudu ze dne 3. 11. 2021, č. j. 31 Af 44/2020-88, potvrzující názor o kumulativní povaze podmínek plynoucích z § 36 odst. 1 zákona o zadávání veřejných zakázek.
34. Hodnocení přiměřenosti zadávací podmínky je dle názoru žalovaného součástí hodnocení její důvodnosti. V projednávané věci soud důvodnost zadávacích podmínek nezpochybnil, dokonce ani neuvedl, že by měl zadavatel k dispozici méně invazivní řešení. Nemá-li soud pochybnost o tom, zda žalovaný mohl zvolit mírnější prostředek k zabránění proprietárního uzamčení, postrádá podle žalovaného smysl provádět dokazování týkající se okruhu potenciálních dodavatelů. Za příhodnější by žalovaný považoval zjišťovat, jaké mírnější způsoby předejití *vendor lock-in* efektu měl zadavatel k dispozici. V této souvislosti poukázal i na možnou účelovost odpovědí dotázaných dodavatelů software. Pokud tedy soud nezpochybnil důvodnost zadávacích podmínek, například z hlediska přiměřenosti, pak průzkum trhu nemusel být vůbec prováděn a soud mohl rozhodnout jen na základě toho, že omezení soutěže nebylo bezdůvodné.
35. Závěrem žalovaný zdůraznil, že nastolený výklad by vedl k tomu, že pokud by žalovaný musel zkoumat, zda předmět plnění vyhovuje dodavatelům na trhu, znamenalo by to, že v případě jejich neochoty si zadavatel takto vymezený předmět plnění nemůže vůbec pořídit. To je o to absurdnější, že požadavek na zajištění zdrojových kódů vychází z judikatury soudů ve správním soudnictví a z praxe žalovaného. Ty mohly u zadavatele vytvořit silné očekávání, že tento prostředek boje s *vendor lock-in* efektem je zcela oprávněný.
36. Žalobkyně uvedla, že *vendor lock-in* efekt lze vyloučit různými způsoby, a zadavatel proto měl povinnost zvolit s ohledem na předmět zakázky a situaci na relevantním trhu takový způsob, který omezí volnou hospodářskou soutěž v co nejmenším rozsahu. Zvolený způsob předejití *vendor lock-in* efektu je nepřiměřeně excesivní a diskriminační, což dokládá, jak účast jediného dodavatele, tak i soudem provedené šetření trhu. Ačkoliv žalovaný nutnost jeho provedení zpochybňuje, jiným způsobem nebylo možné důvod podání jediné nabídky ani příčiny omezení hospodářské soutěže. Žalovaný ostatně v jiných věcech provádí šetření

trhu, o jejichž výsledky opírá svá rozhodnutí. Vzhledem k tomu, že v projednávané věci nedošlo k pouhému omezení, ale k úplnému vyloučení hospodářské soutěže, nejsou přílehlavé ani závěry soudu vyslovené v rozsudku č. j. 31 Af 44/2020-88, na který odkazoval žalovaný. V projednávané věci totiž neexistuje jediný zadavatel, který by stanovené zadávací podmínky splnil. Stejně tak není přílehlavá judikatura a správní praxe týkající se možnosti použití jednacího řízení bez uveřejnění. Ve zmiňovaných věcech nešlo o proprietární software, ale o dodání software vytvořeného *na míru*. V projednávané věci poptával zadavatel již hotový existující produkt.

Podmínky řízení a rozsah soudního přezkumu

37. Soud přezkoumal rozhodnutí předsedy žalovaného v rozsahu napadených výroků a v mezích uplatněných žalobních bodů. Ověřil přitom, zda rozhodnutí netrpí vadami, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti, přičemž vycházel ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodnutí předsedy žalovaného.
38. O žalobě soud rozhodl bez nařízení jednání, neboť postupoval podle § 76 odst. 1 písm. b) s. ř. s. Dokazování soud neprováděl.
39. Soud předesílá, že při posouzení věci je vázán právním závěrem Nejvyššího správního soudu vysloveným ve zrušujícím rozsudku č. j. 2 As 87/2022-71 (§ 110 odst. 4 s. ř. s.), od něhož není oprávněn se odchýlit.

Posouzení věci soudem

40. Zásady zadávání veřejných zakázek jsou zakotveny v § 6 zákona o zadávání veřejných zakázek. Podle odstavce 1 *zadavatel při postupu podle tohoto zákona musí dodržovat zásady transparentnosti a přiměřenosti*. Z odstavce 2 plyne, že *ve vztahu k dodavatelům musí zadavatel dodržovat zásadu rovného zacházení a zákazu diskriminace*.
41. Podle § 36 odst. 1 zákona o zadávání veřejných zakázek *zadávací podmínky nesmí být stanoveny tak, aby určitým dodavatelům bezdůvodně přímo nebo nepřímo zaručovaly konkurenční výhodu nebo vytvářely bezdůvodné překážky hospodářské soutěže*.
42. Z § 37 odst. 1 zákona pak vyplývá, že *podmínky účasti v zadávacím řízení může zadavatel stanovit jako*
 - a. *podmínky kvalifikace,*
 - b. *technické podmínky vymezující předmět veřejné zakázky včetně podmínek nakládání s právy k průmyslovému nebo duševnímu vlastnictví vzniklými v souvislosti s plněním smlouvy na veřejnou zakázku,*
 - c. *obchodní nebo jiné smluvní podmínky vztahující se k předmětu veřejné zakázky, nebo*
 - d. *zvláštní podmínky plnění veřejné zakázky, a to zejména v oblasti vlivu předmětu veřejné zakázky na životní prostředí, sociálních důsledků vyplývajících z předmětu veřejné zakázky, hospodářské oblasti nebo inovací.*
43. Jak uvedl soud již v předcházejícím rozsudku, zadávací podmínky tvoří komplexní informační přehled o veřejné zakázce, který dodavatelům slouží jako podklad k rozhodnutí, zda se budou o veřejnou zakázku ucházet, či nikoliv. Zadavatel nesmí zadávací podmínky stanovit a sdělit nebo zpřístupnit tak, aby určitým dodavatelům byla bezdůvodně přímo nebo nepřímo zaručena konkurenční výhoda nebo aby byly vytvořeny neodůvodněné

překážky při hospodářské soutěži o veřejnou zakázku (Krč, R., Vaněček, J.: *Zákon o zadávání veřejných zakázek. Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2022). Přípustnost všech zadavatelem stanovených zadávacích podmínek je tak nutno posuzovat prizmatem naplnění zásad rovného zacházení a nediskriminace podle § 6 odst. 2 zákona o zadávání veřejných zakázek. Zákaz diskriminace spočívá v tom, že žádný z dodavatelů nesmí být zvýhodněn oproti jiným dodavatelům. Tento zákaz ovšem není možné chápat absolutně, jelikož vždy je nutné vzít v potaz odůvodněné potřeby a požadavky zadavatele veřejné zakázky (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 5. 6. 2008, č. j. 1 Afs 20/2008-152, publikovaný pod č. 1771/2009 Sb. NSS). Zadávací podmínky by měly být koncipovány tak, aby na jedné straně byla zaručena spravedlivá soutěž dodavatelů schopných realizovat veřejnou zakázku, a aby na straně druhé plnění veřejné zakázky dle zadávacích podmínek bylo způsobilé naplnit potřeby a legitimní očekávání zadavatele.

44. Ačkoli je zadavatel bezpochyby oprávněn stanovit i takové zadávací podmínky, v jejichž důsledku bude vyloučena určitá skupina dodavatelů na trhu z možnosti ucházet se o veřejnou zakázku, musí respektovat zákonné mantinely, které jsou zákonem vymezeny a odrážejí složitost a rozsah předmětu veřejné zakázky. Po zadavateli nelze spravedlivě požadovat, aby stanovené zadávací podmínky měly na všechny dodavatele stejný dopad. Případné omezení by však mělo být vždy odůvodnitelné oprávněnými potřebami zadavatele. Zadavatel tak může podle § 36 odst. 1 zákona o zadávání veřejných zakázek omezit hospodářskou soutěž o veřejnou zakázku prostřednictvím zadávacích podmínek, musí ale unést důkazní břemeno, že se nejedná o bezdůvodnou překážku v hospodářské soutěži dodavatelů o veřejnou zakázku, resp. že se nejedná o bezdůvodné přímé či nepřímé konkurenční zvýhodnění (protežování) určitého dodavatele či skupiny dodavatelů stanovenými zadávacími podmínkami. Na případnou bezdůvodnost omezování hospodářské soutěže je nutné pohlížet z pohledu předmětu veřejné zakázky a z něj vyplývajících oprávněných požadavků zadavatele (viz Dvořák, D., Machurek, T. a kol. *Zákon o zadávání veřejných zakázek*. Praha: C. H. Beck, 2017).
45. Při interpretaci § 36 odst. 1, resp. § 6 odst. 2 zákona o zadávání veřejných zakázek soud vycházel mimo jiné z dřívější judikatury správních soudů vztahující se k zákonu č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách. Její závěry jsou podle plně použitelné i ve vztahu k § 36 odst. 1 zákona o zadávání veřejných zakázek (shodně viz rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 3. 11. 2021, č. j. 31 Af 44/2020-88). Také zákon č. 137/2006 Sb. obsahoval pravidlo o nepřípustnosti poskytnutí konkurenční výhody pomocí specifických požadavků v zadávacích podmínkách (podle § 44 odst. 11 a § 45 odst. 3 zákona), které svým obsahem fakticky odpovídá nyní platnému § 36 odst. 1 zákona o zadávání veřejných zakázek.
46. Stanovení nepřiměřených kvalifikačních požadavků nebo zcela specifických požadavků na technické parametry v zadávací dokumentaci může představovat formu nepřímé diskriminace, jelikož takovým postupem dojde k vyloučení některých dodavatelů, kteří by jinak byli k plnění předmětu veřejné zakázky objektivně způsobilými. Zásadu zákazu diskriminace však nelze vnímat absolutně, zadavatel má bezpochyby právo na to, aby v zadávacích podmínkách stanovil taková kvalifikační kritéria a takové požadavky na technické parametry, aby výsledné plnění odpovídalo jeho potřebám. Aby zadávací podmínky nebyly diskriminační, musí požadavky v nich vyjádřené vycházet z objektivně zdůvodnitelných skutečností a korespondovat s účelem, kterého má být realizací veřejné zakázky dosaženo (např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 11. 2. 2013, č. j. 7 As

7/2016-44, rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 19. 12. 2016, č. j. 31 Af 3/2015-29, nebo rozhodnutí předsedy žalovaného ze dne 20. 10. 2016, č. j. ÚOHS-S0599/2016/VZ-42820/2016/551/Opa; všechna citovaná rozhodnutí jsou dostupná na www.nssoud.cz nebo www.uohs.gov.cz). Naproti tomu, postup zadavatele veřejné zakázky, který do zadávacích podmínek zahrne účelové požadavky, které povedou k úmyslnému vyloučení některých dodavatelů, nebude v souladu s § 36 odst. 1 zákona.

47. Čím podrobnější a přísnější požadavky zadavatel zvolí, tím více zpravidla zúží okruh dodavatelů, kteří budou schopni jím požadované plnění dodat, dojde tudíž k většímu omezení hospodářské soutěže, případně jejímu vyloučení. Proto je nutné při přezkumu těchto přísnějších požadavků klást vyšší nároky na odůvodnění jejich objektivní potřeby a nutnosti při realizaci veřejné zakázky (podrobněji rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 28. 3. 2013, č. j. 1 Afs 69/2012-55). Je-li ovšem zadavatel veden legitimními důvody ospravedlňujícími byť zásadní omezení hospodářské soutěže, mohou být stanovené požadavky nezákonné pouze v případě, že by byly zjevně nepřiměřené, vskutku excesivní a jasně vybočující z oprávněných potřeb dané zakázky [srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 5. 6. 2008, č. j. 1 Afs 20/2008-152, nebo rozhodnutí předsedy žalovaného ze dne 12. 3. 2015 č. j. ÚOHS- R401/2014/VZ-6479/2015/321/KKř].
48. Výše uvedené lze shrnout tak, že pro posouzení zákonnosti omezujících požadavků v zadávací dokumentaci z hlediska § 6 odst. 2 a § 36 odst. 1 zákona o zadávání veřejných zakázek jsou klíčové důvody vznesení těchto požadavků (tj. jejich potřeby a nutnosti) a přiměřenost požadavků (zadávacích podmínek) ve vztahu k těmto důvodům. Při posuzování přiměřenosti požadavků pak hraje roli jejich přísnost, tj. míra omezení hospodářské soutěže v jejich důsledku.
49. Žalobkyně označila za nepřiměřené a diskriminační dvě podmínky plynoucí z obsahu návrhu smlouvy o poskytování služeb „Personální informační systém resortu Ministerstva dopravy“, který tvořil přílohu č. 2 zadávací dokumentace. Nesouhlasí zejména s podmínkou, aby dodavatel společně s poskytnutím nevýhradní neomezené licence předal zadavateli také *zdrojové kódy k software*, který má být součástí plnění podle smlouvy (čl. 9.5 smlouvy). Dále nesouhlasí ani s podmínkou, která je stanovena pro případ, že dodavatel poskytne část plnění dle smlouvy jako tzv. *proprietární software*, avšak jen pokud jde o software výrobců, jenž je na trhu běžně dostupný, tj. nabízený na území České republiky alespoň *třemi na sobě nezávislými a vzájemně nepropojenými subjekty oprávněnými takový software upravovat* (čl. 9.7.1 smlouvy).
50. Podle zadávací dokumentace vyplývala podrobná specifikace předmětu plnění veřejné zakázky z návrhu smlouvy, který tvořil přílohu č. 2 zadávací dokumentace (viz bod 3.1 zadávací dokumentace). Z návrhu smlouvy je zřejmé, že základním účelem veřejné zakázky je „*pořízení licencí, provedení předimplementační analýzy a implementace Personálního informačního systému resortu Ministerstva dopravy (dále jen „PIS“), integrace na okolní systémy, přenos dat ze stávajících systémů (migrace dat), zaškolení uživatelů a zajištění jeho provozu, softwarové údržby, podpory a technického rozvoje, tak aby bylo zajištěno bezproblémové fungování PIS v souladu s právním řádem České republiky*“ (viz čl. 2.1 návrhu smlouvy).
51. Stěžejní pro posouzení důvodnosti žalobních námitek je čl. IX smlouvy *Vlastnické právo, nebezpečí škody na věci a právo užití*. Z něj vyplývá, že licence k poptávanému autorskému dílu bude udělena jako nevýhradní a neomezená, s právem podlicence. Je-li Autorským dílem počítačový program, vztahuje se Licence ve stejném rozsahu na Autorské dílo ve strojovém

i zdrojovém kódu, jakož i na koncepční přípravné materiály (viz čl. 9. 4. smlouvy). V souvislosti s poskytnutými oprávněními dle odst. 9.4 smlouvy byl dodavatel povinen nejpozději v rámci akceptace příslušné části plnění dle smlouvy předat objednateli zdrojový kód každé jednotlivé části autorského díla, která je počítačovým programem, a která je objednateli poskytována na základě provádění plnění dle této smlouvy včetně instalačních souborů, struktury a popisu databáze, vývojové, bezpečnostní a provozní dokumentace a uživatelské dokumentace na adekvátním nosiči dat (čl. 9. 5 smlouvy).

52. Součástí návrhu plnění mohl být podle čl. 9. 7 smlouvy tzv. proprietární software, u kterého zadavatel nemůže objednateli poskytnout oprávnění dle čl. 9. 4 smlouvy, ovšem při splnění některé z následujících podmínek:
- a. jedná se o software výrobců, jenž je na trhu běžně dostupný, tj. nabízený na území České republiky alespoň třemi na sobě nezávislými a vzájemně nepropojenými subjekty oprávněnými takový software upravovat a který je v době uzavření této Smlouvy prokazatelně užíván v produktivním prostředí nejméně u deseti na sobě nezávislých a vzájemně nepropojených subjektů. Dodavatel je povinen poskytnout Objednateli o této skutečnosti písemné prohlášení a na výzvu Objednatele tuto skutečnost prokázat (bod 9. 7. 1);
 - b. jedná se o software, u kterého Dodavatel poskytne s ohledem na jeho (i) marginální význam, (ii) nekomplikovanou propojitelnost či (iii) oddělitelnost a nahraditelnost v rámci plnění předmětu této Smlouvy bez nutnosti vynakládání výraznějších prostředků písemnou garancí, že další rozvoj PIS jinou osobou než Dodavatelem je možné provádět bez toho, aby tím byla dotčena práva autorů takového softwaru, neboť nebude nutné zasahovat do zdrojových kódů takového softwaru anebo proto, že případné nahrazení takového softwaru nebude představovat výraznější komplikaci a náklad na straně Objednatele (bod 9. 7. 2);
 - c. Dodavatel Objednateli k software poskytne nebo zprostředkuje poskytnutí úplných komentovaných zdrojových kódů software a bezpodmínečného práva provádět jakékoliv modifikace, úpravy, změny takového software a dle svého uvážení do něj zasahovat, zapracovávat ho do dalších autorských děl, zařazovat ho do děl souborných či do databází apod., a to i prostřednictvím třetích osob (bod 9. 7. 3).
53. Třetí možnost, jak nabídnout předmět plnění, plynula z bodu 9. 9. smlouvy. Podle něj mohl být součástí plnění tzv. open source software, u kterého Dodavatel nemůže Objednateli poskytnout oprávnění dle odst. 9.4 této Smlouvy, je Dodavatel povinen zajistit, aby se jednalo o open source software, který je veřejnosti poskytován zdarma, včetně zdrojových kódů, úplné původní uživatelské, provozní a administrátorské dokumentace a práva takový software měnit a současně je povinen zajistit, že právo Objednatele takový open source SW užít (např. licence) a způsob jeho použití nesmí kontaminovat zdrojový kód jakékoliv části plnění dle této Smlouvy, které jsou počítačovým programem, povinností jejich zveřejnění jakékoliv třetí straně.
54. Ve vysvětlení zadávací dokumentace č. 2 z 27. 8. 2019 (viz č. 12 správního spisu) se uchazeč dotazoval, zda zadavatel upraví bod 9.7.1. smlouvy tak, aby definice proprietárního software neobsahovala požadavek na tři na sobě nezávislé a vzájemně nepropojené subjekty. Zadavatel odpověděl, že daný požadavek nelze upravit, neboť „*uvedené požadavky mají zadavateli zajistit svobodu rozhodování a možnost v rámci případného následného zadávacího řízení*

zadávat provoz, podporu, údržbu a rozvoj dle zákona 134/2016 Sb. (...), kdy zadavatel právě s ohledem na výše uvedené požadavky bude mít k dispozici buďto zdrojové kódy každé jednotlivé části autorského díla, která je počítačovým programem, nebo může důvodně předpokládat, že na trhu existují alespoň tři na sobě nezávislé a vzájemně nepropojené subjekty, které jsou oprávněny takový software upravovat, čímž Zadavatel omezuje rizika tzv. vendor-lock-in efektu. Požadavky mají oporu i v interní metodice Odboru hlavního architekta Ministerstva vnitra (...).“

55. Z protokolu o otevírání nabídek z 3. 9. 2019 je zřejmé, že zadavatel obdržel jednu nabídku, přičemž součástí plnění dodavatele podávajícího nabídku byl proprietární software splňující podmínku dle 9. 7. 1 smlouvy.
56. Relevantní skutkové okolnosti případu lze shrnout tak, že zadavatel nynějšího zadávacího řízení hodlal mít možnost neomezeného výkonu práv nad předmětem zakázky, čemuž odpovídalo znění návrhu smlouvy (zejm. čl. IX). Zadavatel požadoval personální informační systém, se kterým může nakládat libovolně podle svých potřeb. K tomu vyžadoval od dodavatele licenci, která by mu umožnila neomezené využívání autorského díla a jakékoliv zásahy do něj, aniž by byl vázán na konkrétního dodavatele. Proto zadavatel požadoval v rámci dodávky personálního informačního systému získat neomezené a nevýhradní licence, ale rovněž kompletní zdrojové kódy těch částí autorského díla, které jsou počítačovým programem. Pripustil i variantu, že součástí předmětu plnění může být i *proprietární* nebo *open source software*, ovšem jen za určitých podmínek. Ve vztahu k *proprietárnímu software* (tj. software s uzavřeným zdrojovým kódem), u něhož nelze po dodavateli požadovat poskytnutí zdrojových kódů, vyžadoval splnění jedné ze tří podmínek (viz bod 9. 7 smlouvy).
57. Žalovaný i předseda žalovaného považovali podmínky zadávací dokumentace za přiměřené a oprávněné. Požadavek na předání zdrojových kódů podle nich sledoval legitimní cíl, neboť byl základním předpokladem k tomu, aby do počítačového programu mohl zasáhnout a upravovat jej i někdo jiný než původní dodavatel. Výhrada předání zdrojových kódů nepochybně vedla k odstranění hlavní příčiny stavu *vendor lock-in* (viz body 48-55 napadeného rozhodnutí). Pripustil, že předání zdrojových kódů k úspěšné realizaci navazující veřejné zakázky postačovat nemusí. Upozornil však, že zadavatel ve smlouvě stanovil požadavek na předání zdrojového kódu včetně instalačních souborů, struktury a popisu databáze, vývojové, bezpečnostní a provozní dokumentace a uživatelské dokumentace. Tato doprovodná dokumentace novému dodavateli práci se zdrojovým kódem usnadní, proto lze opatření nastavená zadavatelem požadovat za oprávněné, sledující legitimní cíl (viz body 57 – 59 napadeného rozhodnutí).
58. Podle zadávací dokumentace je předmětem veřejné zakázky (velmi zjednodušeně řečeno) dodání softwarového řešení – personálního informačního systému resortu Ministerstva dopravy a souvisejících činností (čl. III smlouvy). Vlastní dodání personálního informačního systému má přitom dodavatel možnost plnit několika alternativně stanovenými způsoby, případně jejich kombinací. Primárním je dodání software se zdrojovými kódy k těm částem autorského díla, které jsou počítačovým programem. Dále však lze plnění nebo jeho část poskytnout (při splnění dalších podmínek) i jako *proprietární software* případně jako *open source software*. Konkrétní způsob plnění předmětu smlouvy přitom závisí na volbě dodavatele. I přes možnost volby konkrétního způsobu plnění je však předmět veřejné zakázky pouze jeden (personální informační systém) a nejde o alternativní předměty plnění ani o více dílčích předmětů plnění. Převod práv a poskytnutí doprovodné dokumentace tak

představuje nikoliv hlavní, ale jen doplňující část plnění k samotnému předmětu veřejné zakázky.

59. Zjevným cílem zadavatele byla snaha o zabránění tomu, aby v důsledku uzavření smlouvy s vybraným dodavatelem upadl do stavu tzv. proprietárního uzamčení (*vendor lock-in*). Jde o stav, kdy se zadavatel zpravidla v důsledku uzavření předchozí smlouvy dostane do závislosti na službách či produktech konkrétního dodavatele. Důvody mohou být různé, nejčastěji může jít o existenci práv k duševnímu vlastnictví dodavatele, nekompatibilitu s jinými produkty, finanční nákladnost migrace dat či jiné překážky, které brání tomu, aby zadavatel mohl s předmětem veřejné zakázky samostatně nebo prostřednictvím třetí osoby nakládat dle vlastních potřeb bez součinnosti vybraného dodavatele. Takový stav je nežádoucí, neboť překážky omezující či znesnadňující vstup jiného dodavatele mohou zásadně omezit nebo až zcela vyloučit hospodářskou soutěž o navazující zakázky, jejichž předmětem jsou následné úpravy, doplnění či modifikace produktu.
60. Požadavek na zabránění vzniku, resp. omezení dopadů možného stavu *vendor lock-in* proto považuje soud za legitimní cíl veřejných zadavatelů při zadávání veřejných zakázek. Legitimitu tohoto cíle ostatně nezpochybňuje ani žalobkyně a potvrzuje ji i judikatura správních soudů k otázce možnosti využití jednacího řízení bez uveřejnění u veřejných zadavatelů, kteří se již nacházejí ve stavu *vendor lock-in* (srov. např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 11. 2021, čj. 1 As 383/2019-56, ze dne 11. 1. 2013, čj. 5 Afs 42/2012-53, č. 2790/2013 Sb. NSS a další). I soud proto souhlasí s žalovaným v tom, že zabránění stavu *vendor lock-in* obecně představuje pohledem § 36 odst. 1 zákona o zadávání veřejných zakázek ospravedlnitelný a legitimní důvod pro přiměřené omezení hospodářské soutěže, případně znevýhodnění některých potencionálních dodavatelů.
61. Je však třeba zdůraznit požadavek přiměřenosti plynoucí z § 6 odst. 2 zákona o zadávání veřejných zakázek. Za ospravedlnitelné (zákonné) totiž nelze považovat jakékoliv omezující zadávací podmínky, ale jen takové, které nejsou excesivní (nepřiměřené). Musí být především způsobilé dosáhnout sledovaného cíle (Může omezující podmínka vůbec splnit daný účel?) a narušovat hospodářskou soutěž a/nebo rovné postavení potencionálních uchazečů o veřejnou zakázku pouze v nezbytné míře (Nelze omezující podmínku při zachování jejího účelu stanovit méně přísně?).
62. Soud v této souvislosti musí uvést, že nesouhlasí s názorem žalovaného, podle něhož se v případě hodnocení zákonnosti zadávacích podmínek pohledem § 36 odst. 1 zákona o zadávání veřejných zakázek nemohou uplatnit požadavky plynoucí z § 6 odst. 2 a zejména odst. 1 zákona o zadávání veřejných zakázek. Bezpochyby je pravdou, že zákaz stanovení podmínek zaručujících konkurenční výhodu nebo omezující hospodářskou soutěž je (mj.) konkretizací zásady rovného zacházení a zákazu diskriminace. Dopad obecných zásad zadávání veřejných zakázek se tím však nevyčerpává, jak je to ostatně dobře vidět v případě požadavku na přiměřenost zadávacích podmínek omezujících hospodářskou soutěž. Spíše než o vztahu speciality § 36 odst. 1 zákona o zadávání veřejných zakázek vůči zásadám zadávání veřejných zakázek podle § 6 zákona o zadávání veřejných zakázek tak lze hovořit o vztahu mezi obecným (kodifikovaným) principem, na němž je právní úprava zadávání veřejných zakázek vystavěna, a konkrétnějším pravidlem upravujícím povinnosti zadavatele při zadávání veřejných zakázek. Ustanovení § 36 odst. 1 tedy konkretizuje uplatnění obecnějších zásad zadávacího řízení při formulaci zadávacích podmínek, v žádném případě

možnost uplatnění obecnějších zásad dle § 6 zákona o zadávání veřejných zakázek nevylučuje.

63. Podobnou optikou ostatně soud hodnotil zákonnost omezujících zadávacích podmínek i v rozsudku ze dne 3. 11. 2021, čj. 31 Af 44/2020-88, na nějž odkazoval žalovaný ve svém doplňujícím podání. I v tomto rozsudku soud zdůraznil, že „*pro posouzení zákonnosti omezujících požadavků v zadávací dokumentaci z hlediska § 6 odst. 2 a § 36 odst. 1 ZZVZ jsou klíčové důvody vznesení těchto požadavků (tj. jejich potřeby a nutnosti) a **přiměřenost požadavků ve vztahu k těmto důvodům***“ (důraz doplněn soudem) a následně přiměřenost požadavků hodnotil, přičemž dospěl k závěru, že „*omezující podmínky proto soud považuje za zcela přiměřené důvodům, které zadavatele vedly k jejich stanovení.*“
64. Klíčem k posouzení věci není otázka, jestli účel sledovaný žalobkyní napadenými zadávacími podmínkami představuje legitimní důvod omezení hospodářské soutěže nebo nerovných podmínek pro potencionální uchazeče. Podstatou sporu je totiž až navazující otázka, tedy zda zadávací podmínky tak, jak je zadavatel stanovil, a z nich plynoucí rozsah omezení hospodářské soutěže jsou přiměřené stanovenému cíli (zamezení vzniku *vendor lock-in* efektu). Jinými slovy, zda zadávací podmínky byly stanoveny tak, aby omezovaly hospodářskou soutěž a/nebo vytvářely nerovné podmínky jen do té míry, aby to dostačovalo k dosažení legitimního cíle sledovaného zadavatelem a nedocházelo k nepřiměřenému vytváření překážek hospodářské soutěži.
65. Zadavatel začlenil do čl. IX návrhu smlouvy, který je součástí zadávacích podmínek, poměrně širokou paletu prostředků, resp. způsobů jimiž lze předmět veřejné zakázky splnit. Primární je požadavek na poskytnutí nevýhradní a neomezené licence a zdrojových kódů k těm součástem *software*, které jsou autorským dílem a počítačovým programem. Dále však je tu možnost plnit předmět veřejné zakázky za splnění dalších podmínek i prostřednictvím *proprietárního software* nebo *open source software*. Zadavatel se tak zjevně snažil nastavit zadávací podmínky tak, aby potencionální dodavatelé měli co nejvíce možností (způsobů), jak splnit požadavky zadavatele. Zadavatel tak vůči potencionálním dodavatelům postupoval poměrně vstřícně a pokusil se do určité míry omezit vylučující efekt stanovených zadávacích podmínek.
66. Všem třem stanoveným způsobům plnění veřejné zakázky je ale společné jedno, a to požadavek, aby s klíčovými součástmi dodaného *software* byl oprávněn nakládat (upravovat ho, měnit, doplňovat atd.) nejen dodavatel, ale též zadavatel, anebo alespoň dostatečný počet na dodavateli nezávislých a nepropojených subjektů. Je tomu tak právě proto, aby zadavatel měl v případě navazující veřejné zakázky možnost obrátit se nejen na původního vybraného dodavatele, ale aby odstraněním právních a technických překážek bylo umožněno ucházet se o navazující zakázku i dalším potencionálním dodavatelům. Právě tento požadavek je podstatou omezení rizika vzniku *proprietárního* uzamčení (*vendor lock-in*). Smysl těchto omezení tak v zásadě odpovídá důvodům, jež zadavatele vedly ke stanovení takových podmínek.
67. V této souvislosti ale nelze zavřít oči před skutečností, že personální informační systém představuje vysoce sofistikované softwarové řešení, které je zpravidla vytvářeno na komerční bázi, je vysoce komplexní a vyžaduje dlouhodobou průběžnou údržbu, opravy a aktualizace, aby byla zajištěna jeho funkčnost, bezpečnost a provádění činností v souladu s právními předpisy. Dodavatelé vyvíjejí softwarové řešení dlouhodobě a nabízejí ho odběratelům (vč. veřejných zadavatelů) jako tzv. *proprietární software*. Nejde tedy zpravidla o systém

postavený zcela *na zelené louce* na míru konkrétnímu odběrateli, i když technicky není ani taková možnost vyloučena. S ohledem na vysoké náklady spojené s vývojem a údržbou softwarového řešení je pak logické, že si dodavatelé své softwarové řešení, které nabízejí na komerční bázi, střeží *jako oko v hlavě* a chrání je dostupnými právními prostředky ochrany duševního vlastnictví (autorského díla), obchodního tajemství, know-how atd. Existuje tedy důvodný předpoklad, že potencionální dodavatelé budou ochotni přistoupit jen na takové zadávací podmínky, které zásadním způsobem neohrozí jejich práva k softwarovému řešení způsobem, který by mohl podkopat jejich stávající obchodní model. Lze tedy zpravidla očekávat, že vůle potencionálních dodavatelů svěřit výsledky dlouhodobého vývoje softwarového řešení v plném rozsahu do rukou dodavatele nebo jiného nezávislého subjektu zcela mimo jejich kontrolu bude pravděpodobně minimální.

68. Soud na rozdíl od žalovaného nevnímá shora uvedené okolnosti jako irelevantní. Požadavek zadavatele na svěření licencí a oprávnění k softwarovému řešení (včetně zpřístupnění zdrojových kódů) do jeho rukou, případně do rukou nezávislých a nepropojených dodavatelů je natolik zásadní podmínkou, že její význam nelze bagatelizovat tím, že závisí jen na podnikatelském rozhodnutí dodavatele, zda mu přizpůsobí svoji podnikatelskou strategii či nikoliv. Ochrana výsledků dlouhodobého vývoje softwarového řešení je oprávněným a legitimním postojem řady (většiny) hlavních dodavatelů personálních informačních systémů. Nebýt této ochrany, tak je otázkou, zda a za jakých podmínek by společnosti vytvářející software mohly působit na trhu a zda by vůbec srovnatelně komplexní softwarové řešení mohlo kdy vzniknout. Kdo by se rozhodl vynaložit nemalé náklady na dlouhodobý vývoj, údržbu, aktualizace, úpravy a zajištění podpory pro komplexní softwarový systém, pokud by měl následně klíčové části software svěřit do rukou jiné osoby? Nelze proto zcela ignorovat hospodářskou realitu a odbýt výhrady žalobkyně (a potažmo i ostatních potencionálních dodavatelů) s tím, že se musí přizpůsobit poptávce veřejných zadavatelů, pokud hodlají usilovat o veřejné zakázky.
69. Zákon o veřejných zakázkách zakazuje zadávací podmínky *bez důvodně přímo nebo nepřímo zaručující konkurenční výhodu nebo vytvářející bezdůvodné překážky hospodářské soutěže*. Zadávací podmínky, jejichž cílem je předejít proprietárnímu uzamčení, jistě sledují významný cíl, kterým je naplnění požadavku hospodářného nakládání s veřejnými prostředky a otevření přístupu k veřejným zakázkám v případě budoucích úprav, doplnění, modifikací a údržby systému. Tím se však právní regulace zadávacích podmínek nevyčerpává. I v případě, že konkrétní zadávací podmínky vychází z legitimního požadavku (důvodu) veřejného zadavatele, je třeba hodnotit zadávací podmínky z pohledu jejich přiměřenosti. Je třeba si klást otázku, zda jsou nastavené zadávací podmínky vůbec způsobilé sledovaného cíle dosáhnout? A jsou takto konkrétně nastavené podmínky v daném konkrétním případě s ohledem na všechny okolnosti objektivně vůbec potřebné? Nejsou nastaveny příliš přísně?
70. Podle soudu je podstatné, že předmětem veřejné zakázky v projednávané věci není samotná abstraktní „ochrana před *vendor lock-in*“, nýbrž (a to primárně) komplexní softwarové řešení (personální informační systém), který má sloužit k plnění zákonných povinností a interních potřeb zadavatele. Obrana před proprietárním uzamčením proto není samoučelná, ale představuje jen jeden z mnoha požadavků, kterými zadavatel blíže vymezil způsob plnění předmětu veřejné zakázky, a jejímž účelem je zajistit hospodárnost při vynakládání veřejných prostředků zejména ve vztahu k navazujícím veřejným zakázkám týkajícím se

personálního informačního systému. Samotná „ochrana před *vendor lock-in*“ však nezajistí naplnění potřeby veřejného zadavatele na dodání personálního informačního systému. Při hodnocení přiměřenosti sporných zadávacích podmínek proto nelze zcela odhlížet od povahy předmětu veřejné zakázky a situace na dotčeném relevantním trhu (počet potencionálních dodavatelů, způsob vývoje a distribuce jejich produktů, převažující obchodní modely apod.).

71. Je zjevné, že na trhu působí pouze omezené (byť nikoliv zanedbatelné) množství potenciálních dodavatelů software (personální informační systém). Jak již bylo uvedeno, sporné zadávací podmínky představují natolik zásadní požadavek, že pro velkou část dodavatelů mohou být nepřijatelné. V dané podobě proto představují zadávací podmínky zajišťující ochranu zadavatele před proprietárním uzamčením natolik zásadní omezení, že mají potenciál podstatně omezit nebo dokonce úplně vyloučit hospodářskou soutěž o veřejnou zakázku. Indicií k tomu, že zadávací podmínky mohly být v projednávané věci stanoveny nepřiměřeně je navíc i skutečnost, že v dané věci podal v zadávacím řízení svoji nabídku pouze jediný uchazeč. Právě proto je třeba pečlivě zvážit, zda „*neexistují jiné mírnější prostředky, jimiž by bylo možné bránit dopadům vendor lock-in efektu a soutěž zajistit (např. stěžovatelkou zmiňovaný přenos dat do nového systému) a zda zvolené omezení skutečně povede k požadovanému výsledku, zajištění hospodářské soutěže v budoucnu*“ (bod 23 zrušujícího rozsudku čj. 2 As 87/2022-71). Přitom se nelze omezit pouze na abstraktní posouzení napadených zadávacích podmínek, aniž by byla zhodnocena jejich přiměřenost také z hlediska povahy předmětu veřejné zakázky a situace na relevantním trhu.
72. Jinými slovy, soud setrvává na závěru vysloveném v předchozím rozsudku, že i pokud jsou zadávací podmínky vedoucí k omezení hospodářské soutěže odůvodněny snahou zadavatele vyhnout se stavu uzamčení, mohly by znamenat porušení § 6 odst. 2, resp. § 36 odst. 1 zákona o zadávání veřejných zakázek v případě, že by nastaveným požadavkem byla vyloučena účast drtivé většiny potenciálních dodavatelů a sledovaného cíle by bylo možné dosáhnout mírnějším způsobem (přiměřeně viz rozsudek čj. 1 Afs 20/2008-152). Tento názor ostatně aproboval NSS ve zrušujícím rozsudku čj. 2 As 87/2022-71. Stejně tak je však nutno hodnotit, zda jsou sporné zadávací podmínky vůbec způsobilé dosáhnout jejich předpokládaného účelu.
73. Žalovaný se ve svém doplňujícím podání ze dne 29. 11. 2023 dovolával mj. závěrů, jež soud vyslovil v rozsudku ze dne 3. 11. 2021, č. j. 31 Af 44/2020-88. Soud v uvedené věci posuzoval zákonnost zadávací dokumentace týkající se veřejné zakázky, jejímž předmětem byla výměna svítidel veřejného uličního osvětlení. Součástí zadávací dokumentace byly i specifické požadavky na technické parametry svítidel. V důsledku toho byla podstatně omezena hospodářská soutěž, neboť tyto podmínky splnil prakticky jen výrobek jediného výrobce. I přes omezující charakter požadovaných technických parametrů žalovaný i soud shledaly, že jde o omezení, které se zakládá na legitimních důvodech daných důležitými potřebami zadavatele. Proto soud neshledal zadávací podmínky nezákonnými. V nyní projednávané věci nejde o zcela analogickou situaci. Sporné zadávací podmínky zde totiž nepředstavují „technické parametry“ samotného předmětu plnění. Nejde o požadavky např. na výkon, funkce, propojitelnost, zabezpečení systému apod. Jde naopak o požadavek, který v zásadě nikterak nesouvisí s funkčností samotného předmětu plnění, ale jeho účelem je ochrana zadavatele před efektem *vendor lock-in*. Společná oběma případům je tak pouze skutečnost, že stanovené zadávací podmínky byly způsobilé vytvořit *překážky hospodářské*

soutěže nebo zaručit některým potencionálním dodavatelům *konkurenční výhodu*. V projednávané věci si však nelze vystačit s tím, že stanovené sporné zadávací podmínky jsou odůvodněny legitimní snahou o vyhnutí se stavu uzamčení (*vendor lock-in*). Jsou-li zadávací podmínky, které se neváží přímo k technickým parametrům předmětu veřejné zakázky, stanoveny tak, že jsou objektivně způsobilé narušit hospodářskou soutěž, pak musí být zaručeno, že jde o omezení způsobilé dosáhnout sledovaného účelu a že téhož účelu nejde dosáhnout mírnějšími prostředky.

74. Žalobkyně snesla v průběhu řízení před žalovaným (v obou stupních) celou řadu tvrzení a argumentů, jimiž zpochybňovala přiměřenost dotčených zadávacích podmínek, resp. namítala, že jsou diskriminační a excesivní. Tvrdila zejména, že dotčené zadávací podmínky nejsou vůbec způsobilé zajistit ochranu zadavatele před vznikem stavu *vendor lock-in* a že k ochraně zadavatele postačuje řádné vymezení povinností dodavatele pro případ ukončení smlouvy (k tomu viz čl. 13. 10 a přílohu č. 8 návrhu smlouvy).
75. Pokud si tedy žalovaný položil otázku, zda sporné zadávací podmínky jsou přiměřené zadavatelově snaze o ochranu před vznikem stavu *vendor lock-in* a jeho následky, nemohl se obejít bez základní znalosti o tom, jaký vliv mohou mít tyto požadavky na chování potencionálních dodavatelů. Posouzení přiměřenosti nelze provést bez znalosti toho, zda vůbec jsou dotčené zadávací podmínky pro potencionální dodavatele akceptovatelné a nevylučují z účasti v zadávacím řízení drtivou většinu subjektů působících na trhu, jaké jsou důvody nepřijatelnosti zadávacích podmínek apod. Dále se měl žalovaný zaměřit i na otázku, zda stanovené omezující podmínky vůbec mohly naplnit svůj účel, tj. reálně zajistit účast více dodavatelů při zadávání navazujících veřejných zakázek a zamezit tím vzniku nebo důsledkům stavu *vendor lock-in*.
76. Vzhledem k tomu, že žalovaný nedisponuje odborností posoudit akceptovatelnost požadavku na poskytnutí zdrojových kódů jednotlivými dodavateli, bylo na místě zjistit situaci na relevantním trhu místním šetřením. Soud proto setrvává na závěru, že i za situace, kdy žalovaný svou vlastní rozhodovací praxí směřuje zadavatele k důslednému nastavení podmínek IT zakázek, aby nevznikal stav *vendor lock-in*, měl náležitě prošetřit, zda dané požadavky jsou v daném oboru splnitelné, resp. zda požadavky rozhodovací praxe (a judikatury) nebyly vyloženy zadavatelem v nynějším případě příliš excesivně. Pokud to žalovaný neučinil a bez dalšího uzavřel, že k porušení zákazu diskriminace, zásady přiměřenosti ani zákazu bezdůvodného vytváření překážek hospodářské soutěže nedošlo, dopustil se vady řízení spočívající v tom, že skutkový stav, z něhož žalovaný vycházel vyžaduje zásadní doplnění [§ 76 odst. 1 písm. b) s. ř. s.].
77. Ostatními námitkami, které se týkají posouzení přiměřenosti a zákonnosti sporných zadávacích podmínek se soud nemohl meritorně zabývat, neboť mu v tom brání nedostatečně zjištěný skutkový stav. Jak přitom plyne ze zrušujícího rozsudku Nejvyššího správního soudu čj. 2 As 87/2022-71, není úlohou soudu, aby nahrazoval činnost správního orgánu a doplňoval nedostatečná skutková zjištění.
78. Závěrem soud dodává, že si je vědom skutečnosti, že dřívější judikatura velmi přísně nahlížela na postup zadavatelů, kteří si v minulosti počínali nedbale při zadávání veřejných zakázek na softwarové systémy a v důsledku toho uvízli v pasti *vendor lock-in* (za všechny srov. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 12. 3. 2020, čj. 10 As 372/2019-56, ze dne 11. 1. 2013, čj. 5 Afs 42/2012-53, č. 2790/2013 Sb. NSS, a ze dne 25. 11. 2021, čj. 1 As 383/2019-56). Pomyslné judikatorní kyvadlo se vychýlilo směrem k přísnému posuzování

zavinění zadavatelů veřejných zakázek za vznik stavu závislosti na konkrétní dodavateli. Správní praxe žalovaného i judikatura správních soudů by tedy logicky měly poskytnout veřejným zadavatelům vhodné cesty a dostatečný prostor k tomu, aby bylo možné z takové pasti uniknout a případně se jí do budoucna vyhnout. Podle názoru soudu ale ani snaha o vyhnutí se *vendor lock-in* nemůže a nesmí vést k úplnému popření účelu zadávacího řízení, kterým je primárně výběr dodavatele veřejné zakázky transparentním a nediskriminačním způsobem a zajištění rovné soutěže a hospodárného vynakládání veřejných prostředků. Proto i v těchto případech je třeba zkoumat, zda zadávací podmínky nejsou zcela zjevně nepřiměřené a zda jsou způsobilé dosáhnout sledovaného cíle.

Závěr a náklady řízení

79. Soud shledal žalobu důvodnou, a proto napadené rozhodnutí zrušil pro nedostatečně zjištěný skutkový stav podle § 76 odst. 1 písm. b) s. ř. s.
80. Soud neprovedl dokazování žalobkyní navrženými důkazy, neboť veškeré skutečnosti rozhodné pro posouzení věci vyplynuly z listin, které jsou součástmi správního spisu, jehož obsahem se dokazování neprovádí. Označil-la žalobkyně takové listiny jako důkaz, bylo by dokazování jejich obsahem nadbytečné. Z listinných důkazů jejichž obsahem bylo provedeno dokazování při ústním jednání konaném dne 27. 1. 2022 a 28. 2. 2022 soud ve svých skutkových závěrech nevycházel, neboť podle závazného právního názoru Nejvyššího správního soudu ve zrušujícím rozsudku čj. 2 As 87/2022-71 nejsou v nich zachycené skutečnosti a vyjádření dostatečné pro řádné zjištění skutkového stavu. I přes změnu ve složení senátu tedy nebylo nutné opakovat dokazování těmito listinami.
81. O náhradě nákladů řízení rozhodl soud podle § 60 odst. 1 s. ř. s. Žalobkyně byla ve věci plně úspěšná, a proto má právo na náhradu důvodně vynaložených nákladů, mezi něž patří i náklady řízení o kasační stížnosti (§ 110 odst. 3 věta první s. ř. s.). Náhradu tvoří v první řadě soudní poplatky za podání žaloby ve výši 3 000 Kč a kasační stížnosti ve výši 5 000 Kč. Pokud jde o náklady spojené se zastoupením, zjistil soud, že žalobkyně byla při ústním jednání zastoupena obecným zmocněncem a v řízení o kasační stížnosti zaměstnankyní s právníkem vzděláním vyžadovaným pro výkon advokacie. V obou případech žalobkyni náhrada nákladů souvisejících se zastoupením nenáleží (§ 137 odst. 2 o. s. ř. ve spojení s § 64 s. ř. s.). Náhradu nákladů řízení v celkové výši 8 000 Kč je žalovaný povinen zaplatit žalobkyni k jejím rukám ve lhůtě 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku (§ 54 odst. 7 s. ř. s.).
82. Výrok o náhradě nákladů řízení osoby zúčastněné na řízení se opírá o § 60 odst. 5 s. ř. s. V dané věci soud osobě zúčastněné na řízení neuložil žádnou povinnost. Neshledal rovněž důvody hodné zvláštního zřetele pro přiznání práva na náhradu jejích dalších nákladů řízení.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává u Nejvyššího správního soudu. V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Kasační stížnost je nepřípustná proti rozhodnutí, jímž soud rozhodl znovu poté, kdy jeho původní rozhodnutí bylo zrušeno Nejvyšším správním soudem; to neplatí, je-li jako důvod

kasační stížnosti namítáno, že se soud neřídil závazným právním názorem Nejvyššího správního soudu.

Brno 25. dubna 2024

Mgr. Milan Procházka
předseda senátu